

Okruhy pro přijímací zkoušku do navazujícího magisterského studia z EKONOMIE

1. ÚVOD DO EKONOMIE. Pojetí ekonomie jako vědy, její cíl, metody a vývoj. Hlavní směry soudobého ekonomického myšlení. Ekonomické předpoklady a souvislosti výroby. Potřeby a zdroje. Produkce a spotřeba. Výrobní faktory a jejich vzácnost. Oceňování výrobních faktorů. Pojetí racionality v ekonomii. Náklady obětované příležitosti. Fyzická a institucionální hranice produkčních možností.

2. TRH A TRŽNÍ MECHANISMUS. PENÍZE. Základní prvky trhu – nabídka, poptávka a cena. Logika a mechanika tržního mechanismu. Faktory ovlivňující poptávku a poptávané množství. Zákon klesající poptávky a jeho interpretace. Faktory ovlivňující nabídku a nabízené množství. Proces utváření rovnovážné tržní ceny. Peníze, jejich funkce, vývoj a formy. Tržní selhání a úloha vlády v tržní ekonomice.

3. TEORIE UŽITEČNOSTI. Kardinalistický a ordinalistický přístup k užitečnosti. Zákon klesající mezní užitečnosti. Přebytek spotřebitele a „paradox hodnoty“. Indiferenční analýza. Předpoklady racionálního chování spotřebitele – rovnováha spotřebitele.

4. POPTÁVKA A JEJÍ ELASTICITA. Poptávka individuální, tržní a agregátní. Cenová elasticita poptávky. Rozdíl mezi sklonem křivky poptávky a cenovou elasticitou poptávky. Vztah mezi cenovou elasticitou poptávky po daném produktu a celkovými příjmy z prodeje daného produktu. Křížová cenová elasticita poptávky. Důchodová elasticita poptávky – typologie statků z hlediska důchodové elasticity poptávky.

5. FIRMA – JEJÍ CÍLE A PRODUKČNÍ AKTIVITA. Cíle firmy. Volba technologie – kombinace a substituce výrobních faktorů. Produkt firmy. Jednofaktorová produkční funkce. Celkový, průměrný a mezní produkt jednoho výrobního faktoru. Zákon klesající mezní produktivity. Dvoufaktorová produkční funkce – izokvantová analýza. Rovnováha výrobce.

6. NÁKLADY, PŘÍJMY A ZISK FIRMY. Ekonomické a účetní pojetí nákladů. Explicitní a implicitní náklady. Typologie ekonomických nákladů (celkové, fixní a variabilní náklady; průměrné a mezní náklady) a jejich grafické vyjádření. Příjmy firmy. Zisk firmy – účetní a ekonomický.

7. CHOVÁNÍ FIRMY V PODMÍNKÁCH DOKONALÉ KONKURENCE. Charakteristika dokonale konkurenčního odvětví. Firma jako příjemce ceny. Individuální poptávková křivka po produkci dokonale konkurenční firmy. Rozhodnutí o rozsahu produkce. Utváření křivky nabídky dokonale konkurenční firmy v krátkém období. Firma s ekonomickým ziskem a s ekonomickou ztrátou. Bod vyrovnání a bod uzavření firmy.

8. CHOVÁNÍ FIRMY V MONOPOLNÍCH PODMÍNKÁCH. Charakteristika monopolu. Odlišnost vývoje mezního příjmu a ceny. Rozhodnutí o rozsahu produkce a utváření monopolní ceny. Monopolní zisk. Interpretace „ztráty mrtvé váhy“. Přirozený monopol a jeho regulace.

9. CHOVÁNÍ FIRMY V PODMÍNKÁCH OLIGOPOLU A MONOPOLISTICKÉ KONKURENCE. Typy oligopolu a cenové koordinace. Základní prvky teorie her a jejich aplikace v podmínkách oligopolu. Monopolistická konkurence - její podstata. Konkurence cenová, necenová, skutečná, potenciální. Úloha reklamy. Rovnováha monopolisticky konkurenční firmy v krátkém období.

10. TRH PRÁCE. Racionální alokace času a utváření individuální nabídky práce z hlediska jednoho pracovníka. Tržní nabídka práce. Utváření individuální poptávky po práci z hlediska jedné firmy. Tržní poptávka po práci. Rovnovážná cena práce – mzda. Ekonomická renta a

transferový výdělek. Mzdové rozdíly. Lidský kapitál. Diskriminace na trhu práce. Úloha vlády (státu) na trhu práce. Zaručená minimální mzda – její funkce a důsledky. Odbory na trhu práce a možné typy jejich chování ve vztahu k výši mezd.

11. TRH KAPITÁLU (ZAPŮJČITELNÝCH FONDŮ). Vymezení trhu kapitálu a jeho funkce. Utváření nabídky kapitálu (zapůjčitelných fondů) – úspory. Nabídka kapitálu v krátkém a dlouhém období. Utváření poptávky po kapitálu (po zapůjčitelných fondech) – investice. Úroková míra jako cena kapitálu (zapůjčitelných fondů). Hodnocení efektivnosti investic pomocí čisté současné hodnoty a vnitřního výnosového procenta.

12. TRH PŘÍRODNÍCH ZDROJŮ. Přírodní zdroje obnovitelné a neobnovitelné. Utváření ceny na trhu přírodních zdrojů obnovitelných a na trhu přírodních zdrojů neobnovitelných. Hotellingův model a „dusící cena“. „Tragédie obecních pastvin“. Specifické rysy trhu půdy a renta z půdy. Diferenciální renta.

13. EXTERNALITY A VEŘEJNÉ STATKY. Ekonomická podstata externalit. Externality ve výrobě a externality ve spotřebě. Externality negativní a externality pozitivní. Problém internalizace externalit. Opravná (Pigouova) daň a opravná dotace. Coaseho teorém. Alternativní přístupy k řešení externalit. Ekonomická podstata veřejných statků. Problém „černého pasažéra“ a problém optimálního rozsahu produkce veřejných statků. Financování veřejných statků.

14. ROZDĚLOVÁNÍ DŮCHODU. Důchod a bohatství. Měření nerovnosti v rozdělení důchodu a bohatství: Lorenzova křivka a Giniho koeficient. Přerozdělovací procesy a jejich důsledky. Pojetí chudoby, rovnosti a spravedlnosti. Vztah rovnosti a efektivnosti.

15. TEORIE VEŘEJNÉ VOLBY. Subjekty na politickém trhu a jejich cíle. Mechanismus a možné výsledky veřejné volby. Typické případy řešené v teorii veřejné volby. Vládní selhání.

16. MĚŘENÍ PRODUKTU EKONOMIKY. Produkt hrubý a čistý, reálný a nominální. Metody výpočtu HDP a HNP. Alternativní indikátory ekonomické aktivity. Ekonomická úroveň země.

17. PRODUKT A AGREGÁTNÍ VÝDAJE (výdajový model). Předpoklady makroekonomické rovnováhy z hlediska vztahu produktu ekonomiky a celkových výdajů – 4 sektorový model. Funkce spotřeby, úspor a investic. Multiplikační efekty změny různých typů výdajů. Multiplikátory – investiční, vládních výdajů, daňový a zahraničního obchodu. Produkt skutečný a produkt potenciální. Deflační/recesní mezera, inflační/růstová mezera, uzavírání mezer produktu pomocí změny výdajů.

18. AGREGÁTNÍ NABÍDKA A AGREGÁTNÍ POPTÁVKA (AS-AD model). Keynesovský a neoklasický přístup k utváření křivky agregátní nabídky. Pokus o syntézu – keynesovská a neoklasická část křivky AS. Funkce agregátní poptávky. Rovnovážný produkt a rovnovážná cenová hladina. Mezery produktu a způsoby jejich uzavírání prostřednictvím hospodářsko-politických opatření a prostřednictvím fungování tržního mechanismu.

19. PENÍZE V MAKROEKONOMICKÉM SYSTÉMU. KOMERČNÍ A CENTRÁLNÍ BANKOVNICTVÍ. Monetární agregáty. Kvantitativní teorie peněz. Transakční rovnice směny. Faktory ovlivňující poptávku po penězích. Motivy poptávky po penězích – transakční, spekulativní a opatrnostní. Nabídka peněz – exogenní a endogenní pojetí. Úloha komerčních bank v procesu tvorby peněz. Role centrální banky. Míra povinných minimálních rezerv. Peněžní multiplikátor. Rovnováha na trhu peněz a rovnovážná úroková míra.

20. INFLACE. MĚŘENÍ CENOVÉ HLADINY. Cenové indexy (CPI, IPD, PPI). Definice inflace. Typologie inflace. Měření inflace. Příčiny inflace. Důsledky inflace. Možnosti protiinflační politiky. Náklady snižování inflace.

21. NEZAMĚSTNANOST. Pojetí nezaměstnaného. Typologie nezaměstnanosti. Beveridgeova křivka. Měření nezaměstnanosti. Příčiny nezaměstnanosti – keynesovský a neoklasický pohled. Přirozená míra nezaměstnanosti. Důsledky nezaměstnanosti. Možnosti politiky zaměstnanosti.

22. MONETÁRNÍ TEORIE A POLITIKA. Cíle monetární politiky – zprostředkující a konečné. Ovlivňování monetární báze. Monetární politika restriktivní a expanzivní. Diskontní politika. Operace na volném trhu. Změny v míře povinných minimálních rezerv. „Dilema“ centrální banky. Teorie neutrality peněz.

23. FISKÁLNÍ TEORIE A POLITIKA. Cíle fiskální politiky. Nástroje fiskální politiky – vestavěné stabilizátory. Diskreční opatření. Typy fiskální politiky a vhodnost jejich uplatňování v různých stavech ekonomiky. Státní rozpočet – příjmová a výdajová stránka. Deficit státního rozpočtu – cyklický a strukturální. Veřejný dluh – vnitřní a vnější. Financování deficitu státního rozpočtu – vytěšňovací efekt přímý a nepřímý. Ekonomie strany nabídky. Lafferova křivka.

24. CÍLE MAKROEKONOMICKÉ POLITIKY. Souvztažnost a rozpornost cílů makroekonomické politiky. Phillipsova křivka a její geneze. Magický čtyřúhelník – interpretace. „Index útrap“ (misery index).

25. EKONOMICKÝ RŮST A EKONOMICKÝ CYKLUS. Teorie ekonomického růstu. Pojetí „růstu“ a „rozvoje“. Měření ekonomického růstu. Kvantitativní a kvalitativní faktory růstu, bariéry růstu. Cobbova a Douglasova produkční funkce – podstata. Pojetí technologických změn a inovací. Pojetí ekonomického cyklu. Srovnání neoklasické a keynesovské interpretace cyklu. Příčiny cyklu na straně poptávky a na straně nabídky. Fáze cyklu. Okunův zákon. Politický cyklus.

26. MEZINÁRODNÍ MĚNOVÝ SYSTÉM. MĚNOVÝ KURS A JEHO UTVÁŘENÍ. Podstata měnového kursu. Typy měnových kursů a kursových režimů. Floating volný a řízený. Grafická prezentace utváření a změn měnového kursu pomocí nabídko-poptávkového grafu. Devalvace a revalvace, depreciace a apreciacie – jejich vliv na obchodní bilanci, J – křivka. Faktory ovlivňující měnové kursy. Teorie parity kupní síly. Intervence na měnových trzích – logika intervenčních nákupů a prodejů měn. Evropská měnová unie a euro.

27. VNĚJŠÍ ROVNOVÁHA OTEVŘENÉ EKONOMIKY – PLATEBNÍ BILANCE A JEJÍ STRUKTURA. Ekonomika v matici mezinárodních ekonomických vztahů. Struktura platební bilance – vertikální a horizontální. Dílčí a kumulativní salda platební bilance. Investiční pozice země a zahraniční zadluženost.

28. MEZINÁRODNÍ OBCHOD – ABSOLUTNÍ A KOMPARATIVNÍ VÝHODY. Ekonomika uzavřená a otevřená. Příčiny mezinárodní obchodní směny. Teorie absolutních výhod v obchodě. Teorie komparativních výhod v obchodě. Zákon jedné ceny. Arbitráž – podstata procesu. Protekcionismus a volný obchod. Důsledky zavedení/odstranění dovozního cla – grafická interpretace. Oblast volného obchodu. Celní unie. Světová obchodní organizace.

Doporučená literatura:

1. FRANK, R., B. BERNANKE, K. ANTONOVICS and O. HEFFETZ. *Principles of Macroeconomics*. 6th ed. McGraw-Hill Higher Education. 2016. 816 Pages. ISBN: 978-0073518992.
2. GANS, J., S. KING, R. STONECASH, M. BYFORD, J. LIBICH and N. G. MANKIW. *Principles of Economics: Australian and New Zealand Edition*. 7th edition. South Melbourne, Cengage Learning Australia, 2017. 949 p. ISBN 9780170382656.
3. HEYNE, P., P. J. BOETTKE and D. L. PRYCHITKO. *The Economic Way of Thinking*. 13th ed. Prentice Hall, 2013. 456 pages. ISBN 978-0-13-299129-2.
4. HOLMAN, R. *Ekonomie*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2016. 720 s. ISBN 978-80-7400-278-6.
5. JUREČKA, V. et al. *Mikroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Grada, Praha 2018. ISBN 978-80-271-0146-7.
6. JUREČKA, V. et al. *Makroekonomie*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0251-8.
7. MACÁKOVÁ, L. et al. *Mikroekonomie. Základní kurs*. 11. vyd. Slaný: Melandrium, 2009. ISBN 978-80-86175-70-6.
8. MANKIW, N. G. *Zásady ekonomie*. Dotisk 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 768 s. ISBN 978-80-7169-891-3.
9. MANKIW, N., Gregory. *Principles of Microeconomics*. 8th ed. South-Western, Cengage Learning, 2015. 528 p. ISBN 9781305971493.
10. SAMUELSON, P. A. a W. D. NORDHAUS. *Ekonomie*. 19. vyd. Praha: NS Svoboda, 2013. 775 stran. ISBN 978-80-205-0629-0.
11. STONECASH, R. E., J. LIBICH, J. GANS, S. KING, M. BYFORD and N. G. MANKIW. *Principles of Macroeconomics*. 7th ed. South Melbourne, Cengage Learning Australia, 2018. ISBN 9780170382649.

UKÁZKA TESTU Z EKONOMIE

Část I. Zakroužkujte právě jednu správnou odpověď:

1. Činí-li nominální peněžní zásoba 360 mld. Kč a deflátor hrubého domácího produktu odpovídá 120, pak reálná peněžní zásoba bude:
 - a) 360 mld. Kč
 - b) 240 mld. Kč
 - c) 300 mld. Kč
 - d) 480 mld. Kč
2. Pokud v dané ekonomice v důsledku expanzivních monetárních opatření dochází ke zvyšování cenové hladiny a současně se zvyšuje reálný produkt, pak hovoříme o:
 - a) deflaci
 - b) poptávkové inflaci
 - c) zvyšování nezaměstnanosti
 - d) nabídkové inflaci
3. Mezi příčiny frikční nezaměstnanosti patří:
 - a) propouštění zaměstnanců v důsledku omezení výroby při dlouhodobém poklesu agregátní poptávky
 - b) dočasné vysazení zaměstnanců při sezónním poklesu odbytu
 - c) odchod zaměstnanců z pracoviště v důsledku hledání výhodnější pracovní příležitosti
 - d) dočasné propouštění zaměstnanců v důsledku adaptace firmy na nový výrobní program
4. Na grafu Lorenzovy křivky se zcela rovné rozdělení důchodu zobrazí jako:
 - a) pravoúhlá křivka
 - b) dolní vodorovná osa
 - c) úhlopříčka
 - d) pravá svislá osa
5. Pokud poptávka po zboží v daném rozmezí cen vykazuje cenovou elasticitu $-0,5$:
 - a) jedná se o podřadné zboží, u kterého se nevyplatí snižovat ceny
 - b) jedná se o vysoce luxusní zboží, u kterého nemá smysl zvyšovat ceny, protože lidé je stejně nebudou kupovat
 - c) firmě se vyplatí snížit cenu zboží, protože tím zvýší své celkové příjmy z prodeje produkce
 - d) firmě se vyplatí zvýšit cenu zboží, protože tak vzrostou celkové příjmy z prodeje produkce

Část II. Doplňte odpovědi v následujících otázkách, u grafického řešení označte slovními popisky osy a křivky či důležité skutečnosti:

1. Popište důchodovou metodu výpočtu hrubého domácího produktu (včetně vysvětlení případně použitých symbolů).
2. Charakterizujte veřejný statek; napište, které principy (charakteristické rysy) musí splňovat.
3. Vysvětlete pojem „utopené náklady“.

Část III. Řešte následující příklady, napište vzorce pro výpočet, uveďte postup výpočtu a výsledek:

Příklad 1:

Následující tabulka ukazuje situaci na určitém segmentu pracovního trhu, kde poptávka po práci a nabídka práce kolísají spolu se změnami reálné mzdy. Velikost pracovní síly pro daný segment trhu práce je 130 tisíc lidí:

Reálná mzda Kč/hod.	Poptávka po práci v tis. osob	Nabídka práce v tis. osob
10	130	70
20	120	80
30	110	90
40	100	100
50	90	110
60	80	120

- a) Nakreslete graficky situaci na tomto trhu práce.
- b) Předpokládejte, že reálné mzdy jsou pevně stanoveny na úrovni 50 Kč/hod. Jaký je počet nedobrovolně nezaměstnaných?

Příklad 2:

Firma maximalizuje zisk při ceně 10 Kč/ks a prodává přitom 500 ks výrobků. Celkové náklady na tyto výrobky činí 10 000 Kč. Vypočtěte zisk na jeden výrobek.

Příklad 3:

Vilém začal samostatně podnikat a dosáhl za měsíc 25 000 Kč hrubého zisku. Jeho explicitní náklady přitom dosáhly 35 000 Kč. Pokud by i nadále pracoval jako tesař u soukromého zaměstnavatele, jeho hrubá mzda by za tento měsíc činila 20 000 Kč.

Jaké jsou náklady obětované příležitosti Vilémova rozhodnutí začít samostatně podnikat?